

Dno KESH: 456/2015

**173 § HELSINGIN, ITÄ-UUDENMAAN JA LÄNSI-UUDENMAAN MAISTRAATTIEN
MAHDOLLISTA YHDISTÄMISTÄ KOSKEVA SELVITYS JA SÄÄDÖSMUUT
TOSEHDOTUKSET, LAUSUNTO**

Khall § 173/13.4.2015 Valtiovarainministeriö on pyytänyt mm. Tuusulan kunnalta 24.4.2015 mennessä lausuntoa Helsingin, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan maistraattien mahdollista yhdistämistä koskevasta selvityksestä ja säädösmuutosehdotuksista.

Valtiovarainministeriö on tehnyt yhdessä Itä-Suomen aluehallintoviraston maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön sekä Helsingin, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan maistraattien päälliköiden kanssa selvityksen Uudenmaan maakunnan alueella toimivien maistraattien yhdistämisestä 1.1.2016 alkaen Uudenmaan maistraatiksi. Maistraattien yhdistymisestä johtuvat muutokset tehtäisiin säädöksiin pääosin teknisinä muutoksina niin, ettei laeissa ja asetuksissa olevien säännösten sisältöä muutettaisi, vaan nykyisten Helsingin, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan maistraattien tehtävät ja virat siirrettäisiin sellaisenaan muodostettavaan uuteen maistraattiin.

Selvityksessä on tarkasteltu edellä mainittujen Uudenmaan alueella toimivien maistraattien yhdistymisen vaikutuksia maistraattien toimintaan, henkilöstöön, talouteen, erikoistehtäviin ja palvelujen (ml. ruotsinkieliset palvelut) saatavuuteen.

Maistraatit ovat osa valtion paikallishallintoa. Ne vastaavat mm. väestötietojärjestelmästä, holhousasioista, kauppa- ja yhdistysrekisteristä sekä valtakunnallisesta kuluttajaneuvonnasta. Maistraatit hoitavat myös julkisen notaa-
rin tehtäviä, siviilivihkimisiä ja parisuhteen rekisteröintejä, kaupanvahvistuksia sekä vaaleihin ja kansanäänestyksiin liittyviä tehtäviä. Muita tehtäviä ovat mm. nimenmuutosasiat, avioliiton esteiden tutkinta ja perukirjojen osaksluetteloiden vahvistaminen. Kauppa- ja yhdistysrekisteriasiat siirtyvät 1.9.2015 alkaen maistraateilta Patentti- ja rekisterihallituksille.

Maistraatit tarjoavat palveluja yksityishenkilöille, yrityksille ja elinkeinonharjoittajille, erilaisille yhteisöille sekä kuntien ja seurakuntien viranomaisille.

Uudenmaan maakunnan alueella toimii tällä hetkellä kolme maistraattia. Helsingin maistraatin toimialueella asui vuoden 2013 lopussa n. 610 000 asukasta, Itä-Uudenmaan maistraatin toimialueella asui n. 530 000 asukasta ja Länsi-Uudenmaan maistraatin toimialueella asui n. 440 000 asukasta. Mikäli maistraatit yhdistyvät, asuisi uuden yhdistetyn maistraatin toimialueella n. 1 585 000 asukasta.

Helsingin maistraatti toimii yhdessä toimipisteessä. Itä-Uudenmaan maistraatilla on toimipisteet Vantaalla, Hyvinkäällä ja Porvoossa sekä kuluttajaneuvonnan toimipiste Helsingissä Pasilassa. Länsi-Uudenmaan maistraatilla on toimipisteet Espoossa, Lohjalla ja Raaseporissa. Kaikki kolme maistraattia ovat kaksikielisiä.

Selvityksen mukaan maistraattien yhdistäminen ei vaikuta toimipisteiden määrään eikä niiden toimitiloihin. Maistraattien toimipisteverkostotyöryhmän maaliskuussa 2014 antamaan loppuraporttiin sisältyy kuitenkin ehdotus Länsi-Uudenmaan maistraatin Raaseporin ja Lohjan yksiköiden sekä Itä-Uudenmaan maistraatin Porvoon ja Hyvinkään yksiköiden lakkauttamisesta.

Toimipisteiden mahdolliseen lakkauttamisaikatauluun vaikuttaa myös valtiovarainministeriön valmisteltavana olevan julkisen hallinnon yhteisen asiakaspalvelun toteuttaminen (Asiakaspalvelu 2014-hanke). Yhteistä asiakaspalvelua koskevan hallituksen esityksen luonnoksen mukaan maistraattien palvelua tarjottaisiin perustettavissa julkisen hallinnon yhteisissä asiakaspalvelupisteissä. Em. esityksen mukaan tuusulalaisille valtion ja eri viranomaisien palveluja tarjoaisi Järvenpään ja Keravan asiakaspalvelupisteet. Hyvinkäälle on myös esitetty luonnoksessa asiointipistettä. Yhteiseen asiakaspalveluun on tarkoitus siirtyä maakunnittain 2016 - 2019. Edellä mainittujen neljän maistraatin toimipisteen toiminta on arvioitu voitavan korvata paikakunnille perustettavilla asiointipisteillä. Ennen kuin toimipisteiden lakkautuksista tehdään lopullisia päätöksiä valtiovarainministeriö käy läpi kunkin yksikön ja alueen tilanteen ja arvioi lakkautuksen vaikutukset. Lakkautusesityksistä järjestetään myös lausuntokierros.

Yhdistymisen seurauksena muodostuvan maistraatin nimeksi on ehdotettu Uudenmaan maistraattia.

Selvityksen mukaan maistraattien yhdistymisen yhteydessä nykyiset toimipisteet säilyisivät eikä maistraattien henkilöstömäärä muuttuisi lukuun ottamatta maistraattien päälliköiltä, joiden määrä vähenisi kahdella. Yhdistymisellä ei näin ollen arvioida olevan merkittäviä henkilöstövaikutuksia. Mikäli toimipisteiden määrää päätettäisiin myöhemmin Uudellamaalla vähentää, henkilöstöllä olisi laajemmassa maistraatissa enemmän vaihtoehtoja uudelleensijoittumiseen maistraatin muihin toimipisteisiin kuin nykyisissä kolmessa erillisessä maistraatissa. Resursseja voitaisiin myös yhdistymisen myötä käyttää entistä joustavammin ja varmistaa näin alueen kasvavan väestön ja lisääntyvien ulkomaalaisten asiakkaiden palveluiden saatavuus kokonaishenkilöstömäärän samaan aikaan pienentyessä.

Toiminnan tehostumisen lisäksi maistraattien yhdistyminen mahdollistaisi arviolta 300000 euron säästöt palkkakustannuksissa. Tietojärjestelmien kertaluonteisten muutuskustannusten on arvioitu kuitenkin olevan yhteensä vajaa 50 000 euroa. Esityksen mukaisen erikseen toteutettavan kolmen maistraatin yhdistymisen negatiivisena puolena raportissa todetaan, että sekä tieto-

järjestelmämuutoksista johtuvat kustannukset että muut kertaluonteiset kustannukset tulevat toistumaan uudelleen siinä yhteydessä, mikäli maistraatit liitetään myöhemmin VIRSU- hankkeen myötä laajempaan aluehallinnon virastokokonaisuuteen.

Laajempi toimialue lisääisi asiakkaiden valinnan vapautta heidän voidessaan valita useammasta toimipisteestä itselleen sopivan asiointipaikan. Asiakkaat hyötyisivät myös siitä, että laajemmassa organisaatiossa resursseja voitaisiin aikaisempaa laajemmin kohdentaa niihin substanssitehtäviin, joissa tarve on suurin. Suurempi organisaatio edistäisi myös toimintamallien yhdenmukaistamista koko Uudenmaan maakunnan alueella ja sitä kautta parantaisi asiakkaiden yhdenmukaista kohtelua.

Selvitysryhmä on johtopäätöksensä todennut, että selvityksen perusteella Helsingin, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan maistraattien yhdistymisellä saavutetut hyödyt ovat niin merkittäviä, että maistraatit tulisi yhdistää 1.1.2016 alkaen.

TUUSULAN KUNNAN LAUSUNTO

Maistraatin yhdistyminen

Tuusulan kunta suhtautuu periaatteessa myönteisesti kehittämishankkeisiin, joissa valtionhallinnon toimintoja kehitetään niin, että kehitystyön myötä asiakaspalvelu paranee, toimintamallit yhdenmukaistuvat ja samalla saavutetaan myös kustannussäästöjä.

On kuitenkin huomattava, että valtiovarainministeriössä on tällä hetkellä meneillään ainakin kaksi muuta selvitystä, jotka vaikuttavat maistraattien toimintaan. Asiakaspalvelu 2014- hankkeen mukaisten yhteisten toimipisteiden on arvioitu toteutuessaan aloittavan Uudellamaalla toimintansa vuonna 2018. Yhteispalvelua koskeva lakiesitys annettaneen Eduskunnalle loppuvuodesta 2015. Keskus- ja aluehallinnon virast selvitys-hankkeen (VIRSU-hanke) selvitykset valmistuivat helmikuussa 2015, ja tuleva hallitus tulee tekemään asiaa koskevat linjaukset selvityksen pohjalta. Mahdolliset organisaatiomuutokset tulisivat mahdollisesti voimaan 2017.

Kuten edellä esitetystä ilmenee, on tällä hetkellä vireillä kolme hanketta, jotka vaikuttavat Uudellamaalla sijaitsevien maistraattien toimintaan. Uudellamaalla sijaitsevien maistraattien on esitetty yhdistyvän vuoden 2016 alusta, VIRSU-hankkeen mukaiset organisaatiomuutokset tulisivat todennäköisesti voimaan vuonna 2017 ja Asiakaspalvelu 2014-hankkeen mukaiset yhteispalvelupisteet, joihin myös maistraattien toimintoja esitetään siirrettävän, aloittaisivat toimintansa todennäköisesti 2018. Kaikki nämä hankkeet ovat valmisteluvaiheessa, eikä lopullisia päätöksiä ole vielä tehty. Tuusulan kunnan hallitus esittää, että edellä esitetty hankkeet valmisteltaisiin kokonaisuutena, ja asiaa koskevat ratkaisut tehtäisiin kokonaisselvityksen perusteella. Asia-

kasnäkökulmasta ja todennäköisesti myös taloudellisesta ja toiminnallisesta näkökulmasta yksi muutos, vaikka se mahdollisesti olisi vaikutuksiltaan suurempi, on parempi kuin mahdollisesti kolmen vuoden aikana vuosittain tapahtuvat organisaatiomuutokset. Näin ollen yhdistymishanke tulisi keskeyttää ja jäädä odottamaan, että muista valmisteltavina olevista hankkeista on tehty ratkaisut.

Vaiheittain tapahtuvat muutokset pienentävät myös muutoksesta saatavaa kustannushyötyä. Mm. tietojärjestelmiin liittyvät kertaluonteiset erät tulisivat toistumaan, mikäli joudutaan toteuttamaan useampi uudistus peräkkäin.

Vaikka Uudenmaan maistraattien yhdistymishankkeilla ei olekaan raportin mukaan vaikutusta maistraatin toimipisteiden määrään, Tuusulan kunta katsoo, että Hyvinkäällä olisi syytä säilyttää maistraatin toimipiste muutoinkin kuin mahdollisessa yhteisessä asiakaspalvelupisteessä.

Hallituksen esitykset ja asetuserinnokset

Lausuntopyynnössä on pyydetty kuntaa ottamaan kantaa myös hallituksen esityksiin ja asetuserinnoiksi, jotka muuttuisivat, mikäli toimipisteet yhdistettäisiin. Selvityksen johtopäätösosiossa on todettu niiden olevan pääosin teknisluonteisia muutoksia niin, ettei laissa ja asetuksissa olevien säännösten sisältöä muutettaisi. Lausuntopyynnön liitteen 3 kohdassa 6 on kuitenkin asetuserinnoissa useaan kunnan asukkaiden toimintaan vaikuttavien tehtävien vastuumastraatiksi esitetty Uudenmaan maistraatin sijaan Lounais-Suomen maistraattia. Tällaisia muutosesityksiä on esitetty esim. perukirjan osakasluettelon vahvistamisen osalta, isyyden tunnustamisen hyväksymisen osalta ja nimenmuutoshakemusten käsittelyn osalta. Epäselvää on, onko esitetyillä muutoksilla tarkoitettu vain maistraattien sisäistä työnjako ja miten muutos on esitetty toteutettavan asiakaspalvelun osalta.

Muutosesityksen tavoitteena lienee osaamisen keskittäminen ja kehittäminen tiettyjen asioiden osalta yhteen paikkaan sekä maistraattien resurssien tasapuolinen jakaantuminen. Tältä osin Tuusulan kunnanhallitus toteaa, että vaikka päätöksenteko keskitettäisiinkin asiaryhmittäin yhteen maistraattiin, ei keskittäminen saa heikentää kuntalaisten asiakaspalvelua. Asiaa koskevat asiakirjat ja muut hakemukset tulee voida jättää mm. maistraatin Hyvinkään toimipisteeseen ja asiakkaan tulee myös tältä osin saada asianmukaista henkilököhtaista neuvontaa sekä puhelimitse että paikan päällä asioimalla. Tuusulan kunnanhallitus ei sinänsä vastusta päätösasioiden keskittämistä, kunhan asiakkaan näkökulmasta huomioidaan lähipalvelu ja neuvonta.

Tuusulan kunnanhallituksella ei ole huomautettavaa pelkästään teknisluoteisiin muutosesityksiin.

Yhteenveto

Lähtökohtaisesti Tuusulan kunnanhallitus suhtautuu myönteisesti hankkeisiin, joiden tavoitteena on toiminnan tehostaminen, asiakaspalvelun parantaminen ja kustannussäästöt. Koska samanaikaisesti on meneillään useampi hanke, joka vaikuttaa maistraattien toimintaan, tulisi nämä hankkeet käsitellä kokonaisuutena. Näin ollen lausuntopyynnön kohteena oleva yhdistymishanke tulisi keskeyttää odottamaan muiden siihen vaikuttavien hankkeiden valmistelua ja ratkaisua. Vaikka selvityksessä ei otetakaan kantaa toimipisteiden sijaintiin, Tuusulan kunnanhallitus esittää, että toimipisteverkkoa suunniteltaessa Hyvinkäällä säilytetään nykyinen toimipiste.

Asetusluonnosten osalta Tuusulan kunnanhallitus toteaa, ettei kunta ota kantaa siihen, miten maistraattien sisäinen työnjako organisoidaan. Asiakaspalvelussa on kuitenkin huomioitava, että asiakas saa muutosesityksen kohteena olevat palvelut lähipalveluna.

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö on liitteenä.

Liite nro 173

Lisätiedot: Tuula Hyttinen, p. 040 314 3011

Ehdotus
Kj

Kunnanhallitus päättää

— antaa Valtiovarainministeriölle edellä esitetyn lausunnon.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

ote
Valtiovarainministeriö

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta sekä säädetyllä tavalla edeltäpäin ilmoitettuna aikana 21.4.2015 kunnanvirastossa yleisesti nähtävänä olleesta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa

Tuusulassa 21.4.2015

Pöytäkirjanpitäjä

Tuula Hyttinen